

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie medievală, premodernă și istoria artei
1.4 Domeniul de studii	Studii culturale / Istorie
1.5 Ciclul de studii	Masterat
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Patrimoniu și turism cultural / Societate, artă, identități în Europa Centrală. De la medieval la modernitate

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Civilizația lemnului						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof.univ. dr. Greta-Monica Miron						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof.univ. dr. Greta-Monica Miron						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	4	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	Din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat					4
Examinări					3
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual	97				
3.8 Total ore pe semestru	125				
3.9 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	-
4.2 de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	-
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	-

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea diacronică a fundamentelor teoriei politice din perspectiva securității/insecurității internaționale; - capacitatea de a utiliza critic metodele de cercetare pentru identificarea tematică a factorilor de insecuritate; - capacitatea de a înțelege și de a interpreta tematic și contextualizat tendințele conjuncturale ale principalilor factori de insecuritate; - capacitatea de a identifica și de a contextualiza practici și comportamente de management pe termen lung din perspectiva unui control adecvat al securității;
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> - capacitatea de a administra relațiile și colaborarea cu diferite comisii, agenții sau cu alte organizații și structuri instituționale românești și internaționale, cât și neguvernamentale sau private; - elemente fundamentale ale culturii și patrimoniului: istoria culturii, artă și arhitectură; situri istorice; colecții și muzee; patrimoniu imaterial; patrimoniu industrial; socio-antropologie culturală; - înțelegerea principiilor cheie în interpretarea unui sit istoric și a unei destinații culturale; - rolul muzeelor și a canalelor de (re)prezentare a culturilor; - managementul festivalurilor și a evenimentelor culturale; - integrarea autenticității culturale, a integrității și a prezervării; - politicile și managementul patrimoniului cultural material și imaterial; - principii de economie a turismului și a serviciilor în turism; ecoturism și dezvoltare durabilă; agenții de turism și operatori de turism cultural; - structura, dinamica, legislația și politicile din domeniul turismului internațional și fluxurile culturale; - practica și performanțele sociale ale turiștilor; - cunoștințe fundamentale de specialitate, metode și instrumente pentru dezvoltarea și valorificarea produselor și proiectelor cultural-turistice; managementul proiectelor de dezvoltare-finanțare în domeniul patrimoniului și al turismului cultural; - statistică, cercetare-analiză, evaluare-prognoză în domeniul patrimoniului și al turismului cultural; - percepția culturii în ansamblu ca “un portal web interconectat” și tehnologiile informatice

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Definirea civilizației lemnului din perspectivă istorică în principal, dar și cu sugestii dinspre etnografie și antropologie. Analiza acestei civilizații prin prisma temporalității și a raportului dintre tradiție și modernitate, dintre rural și urban.
7.2 Obiectivele specifice	

	<ul style="list-style-type: none"> • Reconstituirea diferitelor tipologii ale arhitecturii vernaculare ecleziastice și laice; discutarea influențelor reciproce, structurale și estetice. • Identificarea meșteșugurilor în lemn, a rolului lemnului în economia rurală. • Stabilirea unei relații între artefact, societatea care l-a comandat/receptat și artistul-creator. • Discutarea problemei actualizării unor tradiții meșteșugărești și a artefactelor produse în scop turistic. • Surprinderea transformărilor în gustul estetic al societății românești.
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Precizări terminologice: civilizație sau/și cultură? Tradiție. Vernacular/popular	Analiza de text	
2. Din istoria pădurii românești. Exploatarea lemnului- de la meșteșug la industrie. O problemă mereu de actualitate: defrișarea	Analiza de imagini pentru tehnicile de exploatare a pădurii.	
3. Geografie, climă și arhitectură. Bisericile de lemn din Europa și din spațiul românesc: tehnici de construcție, planimetrie și elevație, organizarea spațiului interior, biserici și societate: fondatorii, modalități de promovare turistică a bisericilor din lemn	Prelegere însoțită de imagini. Discutarea unor filme de promovare turistică a bisericilor de lemn Discutarea unor proiecte de punere în circuitul turistic a unor biserici de lemn din Maramureș și Sălaj derulate cu fonduri europene	
4. Artefacte din lemn din spațiul ecleziastic. Crucile din lemn (stâlpi funerari, cruci de pomenire) - semnificații simbolice/spirituale	Discutarea unor filmulețe, interviuri referitoare la promovarea turistică în case de lemn „tradiționale”	
5. Arhitectura laică: caracteristici, tipologii. Casele din lemn: între loisir și business	Prelegere însoțită de imagini	
6-7 Meșteșuguri și meșteșugari. Meșteșuguri pierdute, meșteșuguri reinventate. Inventarierea meșteșugurilor în lemn. Descrierea meșteșugului: probleme tehnice. Artefactul: utilitate și artă	Folosirea de filme documentare în elaborarea prelegerii	
8. Lemnul în economie. De la gospodăria individuală la exploatarea industrială- lemnul ca materie primă	Prelegere însoțită de imagini	
9. O ocupație pierdută și regăsită prin turism: plutăritul. Specificul plutăritului în funcție de arealul geografic (plutăritul pe Bistrița Aurie, plutăritul pe Mureș și pe Olt). Valențele unei ocupații: viața pe plută. Plutăritul azi: de la memoria plutașilor la festivaluri câmpenești. Potențialul turistic de azi al plutăritului	Prelegere însoțită de imagini	
10. Lemnul în economia privată: vâltori, mori de apă	Prelegere însoțită de imagini	
11. Lemnul în viața cotidiană: mobilierul din lemn: indicator de statut social și de gust public/privat, ”modernizarea” gustului privat: de la mobilierul din lemn pictat la cel din PAL, salvarea mobilierului tradițional prin turism	Analiză de text și de imagine	
12. Lemnul în spiritualitatea populară: obiceiuri, tradiții, folclor (bradul de nuntă, de înmormântare,		

bradul de mai, bradul de Crăciun). Pădurea/arborii în literatura populară		
13. "Gâlceava lemnului cu piatra". Între vremelnicia lemnului și perenitatea pietrei: perspectivă antropologică asupra civilizației românești a lemnului	Analiză de discurs	

Bibliografie

- Baboș Alexandru, *Three Centuries of Carpentering Churches. A Chronological Approach to the Sacred Wooden Architecture in Maramureș*, Lund, 2000.
- Idem, *Traced a Sacred Building Tradition. Wooden Churches, Carpenters and Founders in Maramureș until the turn of the eighteenth Century*, Noorköping, 2004.
- Bârcă Ana, *The Wooden Architecture of Maramureș*, Humanitas, 1997.
- Betea Raluca, *Biserica de lemn din Desești*, Cluj-Napoca, 2009.
- Capesius Roswith, *Mobilierul țărănesc românesc*, Cluj, Dacia, 1974.
- Card Donally Marian, *Architecture in the Scandinavian Countries*, Massachusetts, 1992, p. 211-251.
- Chintăuan Ioan, Bolog Mihaela, Pop Florica, *Biserici de lemn din Bistrița Năsăud- ghid*, Cluj-Napoca, 2002.
- Cristache- Panait Ioana, *Biserici de lemn monumente istorice din Episcopia Alba Iulia*, 1987.
- Vasile Drăguț, *Dicționar enciclopedic de artă medievală românească*, București, 1976.
- Vasile Drăguț, *Pictura murală din Transilvania*, Ed. Meridiane, București, 1970.
- Constantin C. Giurescu, *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri până azi*, București, 1974.
- Godea Ioan, *Biserici de lemn din Europa*, București, 2008.
- Godea Ioan, Ioana Cristache-Panait, *Monumente istorice bisericesti din eparhia Oradiei. Bisericile de lemn*, Oradea, 1978.
- Himka, John-Paul, *Last Judgment Iconography in the Carpathians*, University of Toronto Press, 2009.
- Marin Barutcieff Silvia, *Hristofor. Chipurile unui sfânt fără chip*, Cluj-Napoca, 2014.
- Pop- Bratu Anca, *Pictura murală maramureșeană*, București, 1982.
- Pop-Curșeu Ioan, *Magie și vrăjitorie în cultura română*, Iași, 2013.
- Porumb Marius, *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania. Secolele XIII-XVIII*, Ed. Academiei Române, București, 1998.
- Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului*, Cluj-Napoca, 1982.
- Sanz Nuria (ed.), *Living Wooden Culture throughout Europe*, Council of Europe, 2002.
- Zaharia L., "The melting vernacular architecture in Maramureș, Romania", în Correia Mariana, Carlos Gilberto, Rocha Sanda, *Vernacular Heritage and Earthen Architecture*, Londra, 2014, p. 525-530.
- Cavarnos Constantine, *Ghid de iconografie bizantină*, București, 2005.
- Mihăilescu, Vintilă, *Scutecele națiunii și hainele împăratului. Note de antropologie publică*, Ed. Polirom, Iași, 2013.
- Nicolescu Corina, *Icoane vechi românești*, București, 1973.
- Patterson Joby, *Wooden Churches of the Carpathians. A Comparative Study*, Columbia University Press, 2001.
- Pănoiu Andrei, *Din arhitectura lemnului în România*, București 1977.
- Petranu Coriolan, *Bisericile de lemn ale românilor ardeleni în lumina aprecierilor străine recente*, Sibiu, 1934.
- Petrescu, Paul, *Arhitectura țărănească de lemn din România*, București, 1974 (Album).
- Idem, *Motive decorative celebre (contribuții la studiul ornamenticii românești)*, București, Meridiane, 1971.
- Popa Atanasie, "Caracteristicile stilistice ale bisericilor de lemn din Transilvania", în *Acta Musei Napocensis*, Cluj-Napoca, X, 1973.
- Dorin-Ioan Rus, *The Effects of Environmental Politics on the Forest in 18th Century Transylvania*, In: Maria Barămovă, Harald Heppner (eds.), *Landscape Design in South Eastern Europe in the Long 18th Century /*

Landschaftsgestaltung im südöstlichen Europa im langen 18. Jahrhundert, Yearbook of the Society for 18th Century Studies on South Eastern Europe 5 (2022), 33–47

Idem, *Biserici de lemn din Transilvania*, Timișoara, 1942.

Stahl Paul, "Case țărănești din Maramureș", în *Studii și cercetări de istoria artei*, București, 2, 1961.

Idem, "Vechi case și biserici din lemn din Muntenia", în *Studii și cercetări de istoria artei*, București, nr. 2, 1963.

Stănculescu, Florea, *Arhitectura populară românească. Regiunea Pitești*, București, 1958.

Stoica, Georgeta, *Meșteșuguri artistice tradiționale*, București, 2001.

Tuiac, Constantin Cojocaru, *Plutăritul pe Bistrița. Incursiune în istorie*, Iași, 2010.

Vătășianu Virgil, "Contribuții la studiul tipologiei bisericilor de lemn din Țările Române", în *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, III, 1960.

Virgil Vătășianu, *Istoria artei feudale în Țările Române*, Ed. Academiei, București, 1959.

Idem, *Dicționar enciclopedic de artă medievală românească*, București, 1976.

Idem, "Contribuții la studiul tipologiei bisericilor de lemn din Țările Române", în *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, III, 1960.

Marius Porumb, *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania. Secolele XIII-XVIII*, București, Ed. Academiei Române, 1998.

	Metode de predare	Observații
<p>Tematica de seminar va urma îndeaproape tematica cursului, aprofundând-o prin studii de caz menite să exemplifice, să particularizeze ideile-cheie în jurul cărora a fost structurat cursul.</p> <p>Seminarul va accentua analiza de text și de imagine. Masteranzii vor trebui să prezinte în cadrul seminarului un proiect pornind de la bibliografia de curs dar bazat și pe observația directă pe teren care poate cuprinde interviuri cu meșteri populari, cu agenți de turism care promovează turismul agrar, fotografii proprii. Proiectul va trebui să conțină un itinerariu turistic ilustrativ pentru civilizația lemnului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiză de imagini - Vizionarea de filme documentare și de promovare turistică - Vizitarea de monumente de arhitectură religioasă în lemn, de muzee etnografice, târguri cu produse tradiționale 	

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Prin cunoștințele de arhitectură, iconografie, geografie culturală, etnografie și antropologie dobândite în cadrul cursului și seminarului, masteranzilor li se oferă idei de cercetare posibil de aprofundat în cadrul unor lucrări de doctorat ca și cunoștințele necesare pentru a colabora în calitate de consultanți științifici cu agenții de turism și instituții publice.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Participare interactivă	Examen	60%
10.5 Seminar/laborator	Prezență, intervenții, prezentări, eseuri		40%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Prezența efectivă la curs și la seminarii 			

- Realizarea unei prezentări pe o temă dată

Data completării

Semnătura titularului de curs   Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament